

JOŠKO ČALETA, SELEKTOR PRVOG AKLAPELA FESTIVALA

Dubrovnik će imati prilike slušati vikend po Uskrsu

Klasko pjevanje ozbiljan je posao koji iziskuje višegodišnje uporno i redovito vježbanje uz prirodne predispozicije (talent) koje pjevača čine kvalitetnim izvođačem. Mnogi započnu, krenu i kad naiđu na prepreke, ili odustanu ili krenu linijom manjeg otpora – pjevušiti turistima i tako materijaliziraju svoj uloženi trud. Najjači ostaju! - upravo takve pjevače i pjevačice, Dubrovnik će imati prilike slušati vikend po Uskrsu

Dubrovnik na Mali Uskrs postaje bogatiji za još jedan festival, od 13. do 15. travnja u kazalištu Marina Držića održat će se AKLAPELA, festival izvorne klapske pjesme, festival koji po svim svojim karakteristikama pripada Dubrovniku kao najboljoj nacionalnoj i međunarodnoj pozornici koja će pridonijeti međunarodnom pozicioniranju klapske pjesme. Povod je to razgovoru sa selektorom festivala, maestrom Joškom Čaletom.

Kako je došlo do suradnje s agencijom 'Dubrovnik partner' koja u našem gradu po prvi put organizira prvi festival klapske pjesme?

Već nekoliko godina gospoda Tilda i Vido Bogdanović nastoje u Dubrovniku predstaviti klape na jedan drugačiji, originalni način. Svjedoci smo svakodnevnih poplave vokalno-instrumentalnih sastava koji svoje zabavno-glazbene hitove prodaju pod zajedničkim nazivom klapa što ne doprinosi nego sustavno banalizira tradiciju višeglasnog homofonog, a capella pjevanja, kakvom definiramo klasko pjevanje. Namjere organizatora jasno su pretočene u sam naziv festivala, simbiozom načina pjevanja i izvedbenog sastava koji svojim pjevom najbolje prezentira danas najpoznatiju vokalnu tradiciju južne Hrvatske.

Selektor ste festivala, no što možemo očekivati u Dubrovniku? Koje ste kla-

pe odabrali i po kojem kriteriju?

Osnovna je ideja predstaviti istaknute klape koje su svojim radom i rezultatima potvrdile svoj primat na klaskoj sceni. Jedan od glavnih kriterija njihova je aktivnost vezana uz klaski natjecateljski festival – Festival dalmatinskih klapa u Omišu, čija je aktivnost inicirala razvoj klaskog pokreta koji danas broji više stotina organiziranih pjevačkih skupina. Nekoliko je smjernica sugerirano klapama koje nastupaju, a odnose se na predstavljanje obrada klaskih pjesama karakterističnih za područje na kojem djeluju kao i autore obrađivače i kompozitore tih područja koji su se svojim radom istakli u kreiranju danas prepoznatljivih klaskih stilova. Isto tako, na koncertima koji neće imati klasičnog voditelja, prisjetit ćemo se pjesmom nedavno preminulih velikana klaskog pjevanja Ljube Stipišića Delmate i Dinke Fia koji su svojim djelom zadužili klaski pokret.

Etnomuzikolog ste koji se bavi istraživanjem vokalne glazbene tradicije dalmatinskog primorja i zaleđa. Što je pokazalo to istraživanje?

Kad govorimo o području koje spominjete, glavna karakteristika bila bi raznolikost stilova i žanrova, raznolikost glazbenih svjetova koji se na malom prostoru sudaraju, pretapaju, nadopunjuju tvoreći zaista zanimljivu kulturnu tradiciju na koju možemo biti izuzetno

Maestro Joško Čaleta

ponosni. Istražujući i radeći samo na vašem području susretao sam se s klapama (ponajviše) i s ustresalicama, svajskim (svatovskim) pjevanjima i kolendama iz Primorja, zdravicom i svrdnicom u Konavlima, velikom tradicijom sviranja na lijerici na području čitave županije, zanimljivim pokladnim običajima, posebno onim na Lastovu, Putnikovićima ili u doline Neretve, mljetskim (ženskim) baladama, tradicijom crkvenog pjevanja – od doline Neretve, preko Korčule, Lastova i Pelješca do Konavala, i još mnogim drugim znanim a nekim već i zaboravljenim tradicijama. Sve navedene glazbene fenomene više sam puta pratio, surađivao s nosiocima tradicije. Tako sam, na primjer, prije nekoliko dana (26.3.) sudjelovao u realizaciji izuzetnog koncertnog programa pučke korizmene crkvene baštine Konavala koju su zajedničkim snagama vrhunski prikazali pučki pjevači župa Sv. Nikole iz Cavtata i Čilipa.

Postoji inicijativa da UNESCO zaštiti klasku pjesmu kao nematerijalnu kulturnu baštinu.

Još prošle godine postojala je inicijativa da hrvatski prijedlog na listi spomenika svjetske nematerijalne baštine bude upravo klasko pjevanje. Sudjelovao sam u izradi prijedloga koji je poradi smanjenja broja prijava prebačen kao prijedlog za ovu godinu pa se nadam da će ovogodišnja konvencija UNESCO-a koja se održava krajem studenog donijeti i tu, za klaski pokret vrlo značajnu, odluku. S obzirom da mi jedino u svijetu imamo ovakvu vrstu glazbe, jesmo li je dovoljno iskoristili i može li ona postati brand? Pedesetak godina organizirane glazbene aktivnosti klaskog pokreta rezultiralo je

postojanjem velikog broja klapa, muških na početku, a danas gotovo ravnopravnog broja ženskih klapa. Masovnost pokreta, aktivno djelovanje klapa u starim i novim regijama, aktivno djelovanje na različitim glazbenim područjima vraća nas na pitanje o prepoznatljivosti stila rada i stila izvedbe. Usporedba i isticanje posebnosti kod tradicijskih načina pjevanja, karakterističnih timbra, repertoara i načina izvođenja pojedinog područja na kojima danas klape djeluju nisu jedini parametri kojima se prepoznaju specifične karakteristike određenih područja. U klaskom slučaju, stil i regionalne osobnosti pojedinih područja oblikuju i određuju najistaknutiji klaski autori (kompozitori i obrađivači) kao i aktivnost (izvođačka, izdavačka) pojedinih klapa. Sve navedeno ukazuje na izuzetnu tradiciju koja zaslužuje svojim postojanjem biti izuzetnim brandom na nama je kvalitetno promovirati i svijetu predstaviti.

U nas je klaska pjesma dosta popularna, ali njeguje li se ona dovoljno?

Klasko pjevanje ozbiljan je posao koji iziskuje višegodišnje uporno i redovito vježbanje uz prirodne predispozicije (talent) koje pjevača čine kvalitetnim izvođačem. Mnogi započnu, krenu i kad naiđu na prepreke, ili odustanu ili krenu linijom manjeg otpora – pjevušiti turistima i tako materijaliziraju svoj uloženi trud. Najjači ostaju! - upravo takve pjevače i pjevačice, Dubrovnik će imati prilike slušati vikend po Uskrsu, na Festivalu ali i u gradu, jer ovi pjevači dolaze u Grad družiti se i pjevati, što je ideal svako pravog klaskog pjevača i pjevačice.

Andelka Kelava

Istraživanje glazbene tradicije

Joško Čaleta je etnomuzikolog, glazbeni pedagog, kompozitor, producent i dirigent. Teme kojima se bavi u svojim istraživanjima uglavnom su vezane uz vokalnu glazbenu tradiciju, svjetovnu i sakralnu, dalmatinskog primorja i zaleđa. Autor je brojnih članaka u domaćim i stranim znanstvenim publikacijama. Sudjelovao na brojnim domaćim i međunarodnim znanstvenim skupovima. Od 1979. klaski je pjevač (Klaska Trogir), a zatim i voditelj (Trogir, Radovan, Kairos, Pučki pivači Trogira, Čiovo). Za vrijeme studija u Kanadi dirigent je van-couverskog zbora i klaska Zvonimir s kojom osvaja nagrade za najbolji etnički zbor u Kanadi (1994., 1996.). Rad s klapama nastavlja i po povratku u Hrvatsku kao glazbeni suradnik i producent klaska (Omiš, Jelsa, Nostalgija, Sagena, Dišpet, Braciera, Čakulone, Petrada) te Ansambla Lado i SKUD-a Ivan Goran Kovačić. Dobitnik je nagrade Društva skladatelja Hrvatske ("Josip Andreis", 2000.) za dostignuća na polju muzikologije (CD "Hrvatska tradicijska glazba") i nagrade "Ivan Lukačić" na 34. Varaždinskim baroknim večerima. Ova posljednja rezultat je dugogodišnje suradnje s ansamblom LADO koja je osim brojnih koncerata i nosača zvuka rezultirala brojnim diskografskim nagradama Porin (7) te nagradom Orlando na 54. Dubrovačkim ljetnim igrama (2003.).